

Stanisław J. RYSZ¹

ŚWIATOWE DNI MŁODZIEŻY'2016 – ANALIZA ZAGROŻEŃ I SZACOWANIE RYZYK POPULACYJNYCH. STUDIUM NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Organizowane co kilka lat wielkie międzynarodowe spotkania papieża z młodzieżą, określane mianem Światowych Dni Młodzieży, w roku 2016 zostały zaplanowane w Polsce. Poprzednie odbywały się w latach: 1986 (Rzym, Włochy), 1987 (Buenos Aires, Argentyna), 1989 (Santiago de Compostela, Hiszpania), 1991 (Częstochowa, Polska), 1993 (Denver, USA), 1995 (Manila, Filipiny), 1997 (Paryż, Francja), 2000 (Rzym, Włochy), 2002 (Toronto, Kanada), 2005 (Kolumbia, Niemcy), 2008 (Sydney, Australia), 2011 (Madryt, Hiszpania), 2013 (Rio de Janeiro, Brazylia)². W 2016 r. miejscem spotkania będzie Kraków. Szacuje się, że w spotkaniu z papieżem udział może wziąć nawet 3 miliony pielgrzymów. Oznacza to, że do Krakowa na kilka dni przyjedzie drugie tyle ludzi, ile normalnie żyje w całym województwie małopolskim. Tak duża liczba osób w mieście i okolicy istotnie wpłynie na funkcjonowanie systemów i infrastruktury obliczonych na co dzień dla dużo mniejszych populacji. Taka sytuacja może się przyczynić do zwiększenia podatności środowiska i populacji, która będzie się w nim znajdować, na materializację zagrożeń. Dodatkowo, specyfika imprezy otwartej, na którą może przyjść każdy, w zestawieniu z sytuacją w kraju i na arenie międzynarodowej, z której wyniknąć mogą trudne do przewidzenia zachowania niektórych osób i organizacji wnoszą dodatkowe zagrożenia dla bezpieczeństwa. Niniejsze opracowanie dotyczy analizy wybranych zagrożeń dla uczestników tego wielkiego spotkania.

Słowa kluczowe: SDM, populacja, zagrożenie, ryzyko.

1. WPROWADZENIE

Organizowane co kilka lat wielkie międzynarodowe spotkania papieża z młodzieżą, określane mianem Światowych Dni Młodzieży (SDM) w roku 2016 zostały zaplanowane w Polsce. Tym razem spotkanie odbędzie się już po raz 14. Poprzednie odbywały się w latach: 1986 (Rzym, Włochy), 1987 (Buenos Aires, Argentyna), 1989 (Santiago de Compostela, Hiszpania), 1991 (Częstochowa, Polska), 1993 (Denver, Stany Zjednoczone), 1995 (Manila, Filipiny), 1997 (Paryż, Francja), 2000 (Rzym, Włochy), 2002 (Toronto, Kanada), 2005 (Kolumbia, Niemcy), 2008 (Sydney, Australia), 2011 (Madryt, Hiszpania), 2013 (Rio de Janeiro, Brazylia). W Polsce nie było dotychczas międzynarodowej imprezy o takim rozmachu i takiej skali działań. Nawet pielgrzymki papieża Polaka Jana Pawła II nie gromadziły w jednym miejscu i czasie takich rzesz ludzi, zwłaszcza przyjezdnych obcokrajowców. Według niektórych źródeł szacuje się, że do Krakowa na spotkanie z papieżem Franciszkiem mogą przybyć nawet 3 miliony ludzi.

¹ dr Stanisław J. Rysz, Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów, tel.: 17 867 17 11, e-mail: stanislaw.rysz@vp.pl

² Por. <http://www.krakow2016.com/historia-sdm> (dostęp: 24.03.2016).

Oznacza to, że w województwie małopolskim liczba przybyszów może się zrównać z liczbą mieszkańców regionu. Kraków ze swoimi 750 tysiącami mieszkańców będzie musiał się uporać z zaspokajaniem potrzeb bytowych czterokrotnie większej populacji. Nawet jeśli założyć, że w gronie uczestników ŚDM pojawi się spora populacja mieszkańców tak Krakowa, jak i małopolski, to i tak skala spraw, którymi trzeba będzie się zająć, może budzić emocje.

Impreza sama w sobie nie stanowi ani sytuacji kryzysowej w myśl „Ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym”³, ani też nie mieści się w definicji imprezy masowej, a tym bardziej imprezy masowej podwyższonego ryzyka w rozumieniu „Ustawy z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych”⁴. Jednak ze względu na wielkość, liczbę uczestników, napiętą międzynarodową sytuację na styku kultur i religii konieczne jest, żeby do analizowania, planowania, programowania, opisywania procedur, a więc, co się z tym wiąże, do jej sprawnego przygotowania i przeprowadzenia wykorzystać zasoby i doświadczenia zebrane w ramach realizacji procedur zarządzania kryzysowego.

Wydarzenie będzie sposobnością do wyrażenia swojej wiary, spotkań z osobami z różnych krajów i obrządków, spotkań z papieżem i poznawania historycznych i współczesnych atrakcji Polski. Całość podzielono na dwa etapy. Pierwszy, 20–25 lipca, został pomyślany jako dni diecezjalne – goście zostaną przyjęci przez polskie parafie. Przyjezdni zamieszkają wśród miejscowych. Będą uczestniczyć w ich codzienności i poznawać Polskę u źródeł. Na tym etapie wielkość liczby obcokrajowców nawiązuje do wcześniejszych deklaracji biskupów diecezjalnych⁵. W diecezjach, które przygotowują się do podjęcia zagranicznych gości ŚDM, działają specjalnie zorganizowane centra, w których odbywa się rejestracja chętnych. Odpowiedzialność za pobyt gości w tym czasie będzie spoczywać na organizatorach diecezjalnych. Właściwe ŚDM zaczną się 26 lipca już w Krakowie i jego najbliższych okolicach. Zanim jednak do tego dojdzie, wiele setek tysięcy pielgrzymów w bardzo krótkim czasie będzie próbowało dotrzeć do miejsc zakwaterowania i kilkudniowego pobytu⁶.

Ze względu na ideę wydarzenia i jego bogaty i różnorodny program zaplanowany do zrealizowania w różnym czasie i różnych miejscach w diecezjach, w celu zapewnienia optymalnego przebiegu należy dokonać analizy potencjalnych zagrożeń⁷ i oszacowania ryzyk, jakie się z nimi wiążą. Biorąc pod uwagę przyjęty do rozważań etap, można założyć, że liczba uczestników imprez organizowanych w ramach dni diecezjalnych może stanowić około podwójnej liczby zagranicznych gości. Ponadto lipiec w Polsce to miesiąc, kiedy w ciągu doby występują występują najwyższe temperatury oraz największe

³ Dz.U. 2007 nr 89, poz. 590.

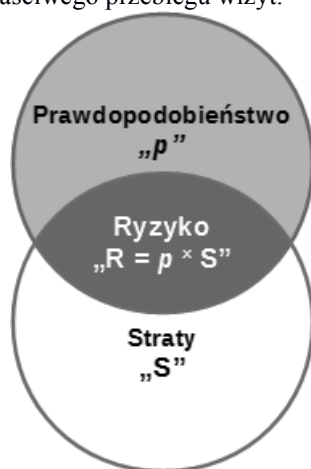
⁴ Dz.U. 2009 nr 62, poz. 504.

⁵ Rzeczywista liczba gości w poszczególnych diecezjach będzie znana dopiero w chwili, kiedy pojawią się oni w docelowych parafiach.

⁶ Więcej na temat zagrożeń związanych z transportem uczestników w opracowaniu: S.J. Rysz, *Światowe Dni Młodzieży 2016 – analiza zagrożeń i szacowanie ryzyk komunikacyjnych. Studium na przykładzie dni diecezjalnych w województwie podkarpackim*, artykuł złożony 29.02.2016 r. do wydawnictwa „Humanities and Social Sciences” Wydziału Zarządzania Politechniki w Rzeszowie.

⁷ Zagrożenie oznacza zjawisko naturalne lub będące efektem myśli i woli ludzkiej, które ma potencjał do wywarcia, w wypadku zaistnienia sprzyjających warunków, istotnych negatywnych skutków, szkód i strat w którejkolwiek spośród domen: populacja, zasoby lub środowisko naturalne.

objętości opadów atmosferycznych⁸. Czynnikiem powodującym dodatkowe zagrożenie jest to, że są to często opady burzowe. Oznacza to, że nie można w analizach pominąć zagrożeń związanych ze zjawiskami pogodowymi i hydrologicznymi⁹. Z kolei w obliczu długotrwałego pozostawiania w nasłonecznionych miejscach wśród uczestników mogą wystąpić problemy zdrowotne. Możliwe, że konieczna będzie pomoc ze strony wyspecjalizowanych służb i systemów¹⁰. Trzeba także zauważyć, że wielu spośród gości po raz pierwszy spotka się z polską kuchnią i zwyczajami żywieniowymi. Skutkiem mogą być niestrawności, a nawet zatrucia pokarmowe, które także stanowią zagrożenia dla właściwego przebiegu wizyt.

Rys.1. Ryzyko materializacji zagrożenia –iloczyn prawdopodobieństwa i strat

Źródło: opracowanie własne¹¹.

Na podstawie doświadczeń wyniesionych z podobnych działań przypisanych do innych okoliczności autor sugeruje następujące potencjalne zagrożenia:

- 1) awarie autobusów;
- 2) awarie pociągów;
- 3) wypadki komunikacyjne z udziałem autobusów;
- 4) wypadki komunikacyjne z udziałem pociągów;
- 5) wypadki komunikacyjne z udziałem samolotów;
- 6) problemy logistyczne w obsłudze transportów;
- 7) przerwy w dostawach energii elektrycznej do trakcji kolejowej;
- 8) **terroryzm;**
- 9) **zbiorowe zachorowania lub zatrucia;**
- 10) **epidemia;**

⁸ Na przestrzeni lat 1981–2010 w Rzeszowie średnia dobowa temperatura powietrza w lipcu była najwyższa w ciągu roku i wynosiła 18,8°C. Podobnie średnia wielkość sumy opadów w lipcu była największa i wynosiła 90,7 mm (blisko 100 litrów na metr kwadratowy). Opracowanie własne autora na podstawie danych ze strony: <http://www.pogodynka.pl/polska/daneklimatyczne/> (dostęp: 29.01.2016).

⁹ Niezależnie od odbywanych imprez w naturze mogą się zdarzyć: burze, wichury, wiatrołomy, powodzie, osuwiska i inne sytuacje kryzysowe.

¹⁰ Tu: System Państwowe Ratownictwo Medyczne.

¹¹ Wszystkie przytoczone w niniejszym opracowaniu rysunki i tabele stanowią opracowanie własne autora.

- 11) **epizootia;**
- 12) **problemy kwaterunkowe;**
- 13) **zjawiska pogodowe i hydrologiczne;**
- 14) **problemy z dostawą energii elektrycznej;**
- 15) **problemy z dostawami wody;**
- 16) **pożary wielkoobszarowe;**
- 17) **nagły napływ dużej liczby imigrantów;**
- 18) **kradzieże i wymuszenia;**
- 19) **niepokoje społeczne;**
- 20) **lęk paniczny;**
- 21) **problemy wizerunkowe.**

W dalszej części opracowania przeprowadzono rozważania odnośnie do zagrożeń przypisanych na liście do numerów 8–21¹²: prawdopodobieństw ich materializacji i oszacowań skutków, jakie taka materializacja mogłaby spowodować. W celu ujednolicenia treści artykułu do analiz i oszacowań autor wykorzystał metodę opisową w odniesieniu do wszystkich rozważanych zagrożeń. Ze względu na charakter opracowania i zastosowaną metodykę analiz autor nie uwzględnił dynamicznych zmian poziomu składników ryzyka i samego ryzyka związanego z rozwojem sytuacji.

Prawdopodobieństwo materializacji oraz szacowany rozmiar szkód będą rozważane według pięciostopniowej skali¹³:

Tabela 1. Skale opisowe do szacowania prawdopodobieństwa materializacji zagrożenia oraz szkód, jakie to może powodować

Oznaczenie	Opis prawdopodobieństwa (częstości) zdarzenia	Opis ciężkość następstw (strat)
1 – minimalne	Zdarzenie występuje wyjątkowo rzadko: raz na kilka lat albo rzadziej	Szkody są minimalne i przekładają się na niewielkie straty, wiąże się z niewielkimi kosztami ich usuwania albo naprawy, nie powodują zagrożenia dla zdrowia i życia poszkodowanych
2 – małe	Zdarzenie występuje bardzo rzadko: raz na rok albo raz na 2–3 lata	Szkody są dostrzegalne i mają przełożenie na straty, które można pokryć bez istotnego uszczerbku w budżecie
3 – średnie	Zdarzenie występuje średnio często: raz na kilka miesięcy albo raz na rok	Szkody są istotne i dokuczliwe, a straty są odczuwalne w budżecie, mogą powodować zmęczenie i zranienia u poszkodowanych
4 – duże	Zdarzenie występuje często: raz na kilka tygodni albo raz na kilka miesięcy	Szkody są spore, a na ich usuwanie konieczne jest dołożenie lub pozyskanie pieniędzy, zagrażają zdrowiu poszkodowanych
5 – zupełne	Zdarzenie występuje bardzo często: raz na kilka dni albo raz na kilka tygodni	Szkody są bardzo duże, zniszczeniu ulegają urządzenia wykorzystywane w ramach procesu oraz inne przedmioty, które znajdują się w pobliżu miejsca zdarzenia. Uszkodzenia obejmują również budynki. Poszkodowani doznają urazów i muszą być pod opieką medyczną. Występuje zagrożenie ich życia

¹² Zagrożenia na liście przypisane do numerów 1–8 poddano analizie w opracowaniu S.J. Rysz, *Światowe Dni Młodzieży 2016 – analiza zagrożeń i szacowanie ryzyk komunikacyjnych...*

¹³ Przedstawiona tabela jest efektem przemyśleń autora w nawiązaniu do podobnych opracowań zawartych w literaturze przedmiotu.

Po rozważeniu zagrożeń przeprowadzono ocenę ryzyka przy użyciu matrycy strategicznej.

2. ANALIZA ZAGROŻEŃ I SZACOWANIE RYZYK

Światowe Dni Młodzieży w roku 2016 odbywać się będą na tle bardzo złożonej sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej, tak w relacjach krajowych, jak i międzynarodowych. Europa stała się w ostatnich miesiącach celem wielkiego, nielegalnego napływu uchodźców i imigrantów z Azji i Afryki. To zjawisko w połączeniu z atakami terrorystycznymi dokonywanymi w krajach tzw. Starej Unii spowodowało istotną polaryzację nastrojów społecznych zarówno wśród polityków, jak i obywateli, z których jedni świadczą pomoc, inni zaś apelują o budowę płotów i zamykanie granic. Ze względu na dopuszczalną objętość tekstu do rozważań przyjęte będą wybrane zagrożenia, których materializacja w czasie ŚDM może przynieść szczególnie negatywne skutki dla ludzi uczestniczących w imprezie.

2.1. Terroryzm

Ubiegły 2015 r. zaznaczył się w Europie wyjątkowym nasileniem aktów terroryzmu. Dotyczy to w szczególności zjawiska o podłożu religijnym, którego przyczyny są bardzo złożone i trudne do jednoznacznego zidentyfikowania. Rozważając zagrożenie terroryzmem w odniesieniu do ŚDM trzeba mieć na względzie, że Polska należy do strefy Schengen¹⁴, co oznacza, że analiza wymaga uwzględnienia sytuacji w całej Unii Europejskiej. W ostatnich miesiącach kraje tzw. Starej Unii stały się celem ataków terrorystycznych dokonywanych najczęściej przez bojowników Państwa Islamskiego (ISIS)¹⁵. Charakterystyczne było to, że zamachów dokonali młodzi ludzie – obywatele krajów europejskich, a logistyka przygotowań oparta była na miejscach i lokalach także znajdujących się w tych krajach. Konieczna jest świadomość, że podobne scenariusze mogą zostać użyte do przygotowania i przeprowadzenia zamachów w Polsce. Wprowadzie na ulicach polskich miast osoba innego koloru skóry i odmiennej kultury jest widoczna wyraźniej niż na przykład we Francji, to przyjazdy na ŚDM wielu uczestników z różnych krajów i kultur mogą istotnie zaburzyć opisaną prawidłowość. Dużo będzie młodych ludzi z torbami i plecakami, wśród których łatwo może się ukryć osoba o złych zamiarach¹⁶. Zebranie w jednym czasie i miejscu bardzo licznych grup ludzi, udział Ojca Świętego i wielu innych ważnych osobistości świata polityki, dyplomacji, sportu i sztuki, ustawiczny przekaz medialny¹⁷, ułatwienia dla podróżujących – wszystko to są detale, które stwarzają wręcz idealne warunki dla zamachowców. Dodatkowo oświadczenia polskich

¹⁴Zob. Podstawowe informacje o strefie Schengen na stronie: <https://www.mswia.gov.pl/pl/wspolpraca-miedzynarod/unia-europejska/schengen/7094,dok.html> (dostęp: 30.01.2016).

¹⁵ISIS – akronim pochodzi od angielskich słów *Islamic State of Iraq and Sham* i oznacza salaficką organizację terrorystyczną, która od 29 czerwca 2014 r. podaje się za Państwo Islamskie. Często spotyka się skracanie nazwy także do IS, ISIL. Oficjalnym celem ugrupowania jest utworzenie islamskiego państwa opartego na zasadach szariatu regulującego zwyczajnie nie tylko religijne, ale też organizację władzy religijnej oraz codzienne życie każdego muzułmanina. Opracowanie własne autora na podstawie: <http://www.nowastrategia.org.pl/znaczenie-flagi-panstwa-islamskiego-isis/> (dostęp: 10.02.2016).

¹⁶W taki sposób zamachowcy poruszali się wśród kibiców dopingujących uczestników maratonu w Bostonie. Na podstawie: <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/827339,Oblawa-w-Bostonie-Torba-widzialem-faceta-spojrzel-na-mnie>, (dostęp: 30.01.2016).

¹⁷Jednym z celów działań terrorystycznych jest uzyskanie rozgłosu. Dzięki mediom terroryści osiągają dodatkowe skutki polegające między innymi na zaszczepieniu wśród obserwującej przekaz publiczności poczucia niepewności, strachu i niewiary w sprawność i skuteczność służb działających dla ich bezpieczeństwa.

polityków¹⁸, w których pojawiają się informacje o planach i zamiarach rządu związanych z toczącą się na terenie Syrii i sąsiadujących państw wojną przeciwko ISIS, może spowodować kroki odwetowe lub zamachy odstręczające¹⁹ przeprowadzane w czasie trwania ŚDM. Biorąc to wszystko pod uwagę, można założyć, że największe zagrożenie terrorystyczne będzie dotyczyć imprez organizowanych w Krakowie i okolicach. Niemniej trzeba pamiętać, że do uzyskania celów propagandowych wystarczy zadać cios w najmniej strzeżone miejsce, które wprost kojarzyć się będzie z katolicyzmem i ŚDM²⁰. Oznacza to, że nie można wykluczyć terrorystycznej agresji kierowanej w stronę nawet najmniejszych grup i zgromadzeń uczestników ŚDM świętujących w diecezjach²¹. Przy szacowaniu czynników ryzyka nie ma wątpliwości co do poziomu oszacowania ewentualnych strat, które należy traktować jako „zupełne”. Trudniej oszacować prawdopodobieństwo materializacji zagrożenia. Biorąc jednak pod uwagę okazję, otwartość imprezy i wciąż powtarzane zapowiedzi ataków płynące ze strony terrorystów, prawdopodobieństwo przyjęto na poziomie „duże”.

Tabela 2. Analiza zagrożenia terrorem i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
1.	Terroryzm	Uczestnicy, politycy, służby, media, publiczność	4	5	20

2.2. Zbiorowe zachorowania lub zatrucia

W związku ze zmianami stref czasowych, klimatu, flory bakteryjnej najbliższym otoczeniu, składników i nawyków żywieniowych oraz wielu innych elementów środowiska wokół zagranicznych uczestników ŚDM może się zdarzyć, że niektórzy z nich doświadczą pogorszenia samopoczucia albo nawet zachorują. To może wymagać wizyty w przychodni lub hospitalizacji. Można założyć, że pogorszenie samopoczucia będzie chwilowe i ustąpi po zastosowaniu tzw. domowych sposobów albo podstawowych, dostępnych bez recepty leków. Jeśli wymagana będzie pomoc lekarska, to zostanie ona udzielona w najbliższej placówce służby zdrowia – przychodni lub szpitalu. Skutki spowodowane takimi zachorowaniami nie powinny stanowić istotnego zagrożenia dla życia ani znaczącego kosztu. Dla rozpatrywanych założeń można przyjąć następujące oszacowania parametrów i ryzyka: $p = 2$, $S = 2$, $R = 4$.

¹⁸ Por. <http://wolna-polska.pl/wiadomosci/wszystkie-arabskie-media-donosza-polska-idzie-na-wojne-z-isis-2016-02> (dostęp: 2.03.2016 r.), <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/polska-bedzie-walczy-z-tzw-panstwem-islamskim,618561.html> (dostęp: 2.03.2016).

¹⁹ Autor ma tu na myśli ataki terrorystyczne mające na celu przestraszenie i zniechęcenie opinii publicznej do zapowiadanych działań, wywołanie protestów i w końcu powstrzymanie się kraju przed spełnianiem złożonych deklaracji. O tym, że podobne działania są skuteczne, świadczy sytuacja w Hiszpanii po zamachach przeprowadzonych w Madrycie i okolicach 11 kwietnia 2004 r. Por. <http://www.tygodnikprzeglad.pl/hispania-zmienia-kierunek/> (dostęp: 2.03.2016).

²⁰ Ranga imprezy i zaplanowany udział wielu ważnych osobistości sprawiają, że nad bezpieczeństwem ŚDM pracuje grono specjalistów z kraju, Europy i ze świata. Ze względu na charakter prowadzonych działań nie sposób jednoznacznie ich tu opisać.

²¹ Pod uwagę należy także wziąć zamachy pozorowane, których celem może być odwrócenie uwagi służb od miejsc, w których mogą pojawić się bardziej agresywne formy ataku. Przykłady takich akcji: napad mężczyzny uzbrojonego w atrapę pasa z ładunkami wybuchowymi (tzw. pas szahida) na posterunek policji w Paryżu 7 stycznia 2016 r. – zob. <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiate,2/strzaly-w-paryzu-zaatakowal-posterunek-policji,608773.html> (dostęp: 24.03.2016), atrapa bomby w pociągu – zob. <http://www.wprost.pl/ar/525404/Alarm-bombowy-w-pociagu-w-Hanowerze-Swietnie-wykonana-atrapa-bomby/> (dostęp: 24.03.2016).

Tabela 3. Analiza zagrożenia wystąpienia zbiorowego zachorowania lub zatrucia pokarmowego i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
2	Zbiorowe zachorowania lub zatrucia	Osoby, PRM, służba zdrowia	2	2	4

2.3. Epidemia

Ponieważ w jednym czasie duża liczba osób z różnych państw i kontynentów przyjedzie do Polski, może się zdarzyć, że któryś z gości przyjedzie chory na chorobę zakaźną, która już w Polsce przerodzi się w epidemię. Wsiadając do samolotu, taka osoba mogła mieć chorobę w fazie utajenia (wylęgania), a jej objawy mogą się ujawnić dopiero po przybyciu na miejsce. Dodatkowym czynnikiem potęgującym zagrożenie jest świadomość, że taki scenariusz może być z premedytacją użyty do przeprowadzenia zamachu bioterrorystycznego. Warunki do rozprzestrzenienia się choroby wysoce zakaźnej będą bardzo sprzyjające: do Polski przybędą ludzie z wielu różnych miejsc, wielu dotrze transportem lotniczym, program przewiduje wiele okazji do spotkań w jednym miejscu dużych grup ludzi pozostających w bezpośredniej bliskości. Zagrożenie dotyczyć będzie nie tylko uczestników imprezy, ale także gospodarzy, z którymi będą przebywać oraz personelu medycznego świadczącego pomoc. Nie da się jednoznacznie wyeliminować takiego zagrożenia. Jego wystąpienie w postaci zawleczenia choroby przez osobę przybywającą z obszaru występowania epidemii odnotowuje się bardzo rzadko. Celowe zawleczenie choroby wysoce zakaźnej²² jako akt bioterroru nie mając na razie precedensu pozwalającego racjonalnie oszacować czynniki ryzyka. Wobec tego przyjęto, że prawdopodobieństwo materializacji zagrożenia epidemią spowodowaną zawleczeniem wirusa choroby wysoce zakaźnej, zarówno celowego, jak i przypadkowego, będzie na poziomie „małe”, ewentualne straty zaś będą na poziomie „zupełne”; $p = 2$, $S = 5$, $R = 10$.

Tabela 4. Analiza zagrożenia epidemii i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
3	Epidemia	Ludność: uczestnicy imprezy oraz mieszkańcy terenów wokół imprezy	2	5	10

2.4. Epizootia

Mianem epizootii określa się epidemię wśród zwierząt. Obecnie – styczeń 2016 roku – we wszystkich krajach, z którymi Polska sąsiaduje od wschodu, ujawniono ogniska wirusa afrykańskiego pomoru świń (ASF, *African Swine Fever*) wśród trzody chlewnej i przypadki wśród padłych dzików. Wirus atakuje tylko dziki i trzodę chlewną. Nie stanowi co prawda bezpośredniego zagrożenia dla ludzi, ale jego zawleczenie do Polski może spowodować ogromne straty materialne w gospodarce hodowlanej trzody chlewnej oraz handlu i przetwórstwie wyrobów z wieprzowiny. Wirus rozprzestrzenia się za sprawą migrujących dzików oraz przez ludzi, którzy przewożą i skarmiają trzodzie chlewnej zakażone produkty pochodzenia zwierzęcego. Ze względu na wielość deklaracji udziału w

²²Chodzi o najgroźniejsze czynniki patogenne, charakteryzujące się wysoką zachorowalnością, śmiertelnością oraz szybkim rozprzestrzenianiem, takie jak: wirus ospy prawdziwej (*Variola virus*), wąglik (*Bacillus anthracis*), dżuma (*Yersinia pestis*), tularemia (*Francisella tularensis*), botulizm (toksyna *Clostridium botulinum*), wirusy gorączki krwotocznej – filowirusy (np. Ebola, Marburg) oraz arenawirusy (np. Lassa, Machupo). Por. <http://biuletynfarmacji.wum.edu.pl/1102Czuba/Czuba.html> (dostęp: 24.03.2016).

ŚDM mieszkańców tamtych krajów istnieje poważne zagrożenie, że przy okazji pielgrzymki do Polski zostaną przywiezione kanapki z przetworami wieprzowymi. Może się zdarzyć, że niezjedzone trafią potem do domowego chlewika i spowodują zakażenie hodowanego zwierzęcia. Następstwem jest wtedy zawsze administracyjne wybiecie i zutylizowanie całego stada. Ze względu na dolegliwość skutków zawleczenia wirusa ASF wprowadzono zakaz wwożenia do Polski artykułów żywnościowych pochodzenia zwierzęcego. Wobec tego autor oszacował parametry i ryzyko na następujących poziomach: $p = 2$, $S = 5$, $R = 10$.

Tabela 5. Analiza zagrożenia epizootii i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
4	Afrykański pomór świń	Gospodarstwa hodowlane trzody chlewnej, przemysł przetwórczy, podmioty handlowe, lasy państwowe, koła łowieckie	2	5	10

2.5. Problemy kwaterunkowe

Przedstawiane w opracowaniach dotyczących ŚDM wielkości liczb potencjalnych uczestników odniesione do populacji Krakowa i całego województwa małopolskiego pokazują skalę wyzwania, jakie wzięły na siebie podmioty organizujące imprezę. Według Urzędu Statystycznego w Krakowie w mieście zamieszkuje około 762 tys. osób, całe województwo małopolskie zaś to populacja rzędu 3 370 tys. mieszkańców. Oznacza to, że jeśli sprawdzą się założenia dotyczące liczby uczestników ŚDM w czasie, kiedy do Krakowa przyjedzie papież Franciszek – 2–3 milionów przyjezdnych – w mieście będzie 3–4 gości na pojedynczego mieszkańca, licząc również dzieci i niemowlęta²³. Nawet jeśli niektórzy z nich – Polacy z okolicznych województw – dotrą tylko na samo spotkanie z Ojcem Świętym, to i tak skala potrzeb noclegowych, żywieniowych, usługowych i innych osiągnie poziom bez precedensu nie tylko w Krakowie, ale też nigdzie w całej Polsce. Rozrzut rodzajowy problemów, które mogą temu towarzyszyć, stanowi poważną trudność dla oszacowań na potrzeby zarządzania ryzykiem. Niemniej jednak przy założeniu, że nie będą to zdarzenia krytyczne ani katastrofalne, można uśrednić czynniki ryzyka na poziomie odpowiednio: uśrednione prawdopodobieństwo – „średnie” oraz pojedyncze straty – „małe”.

Tabela 6. Analiza zagrożenia problemami kwaterunkowymi i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
5	Problemy kwaterunkowe	Uczestnicy, mieszkańcy, hotelarze, osoby postronne	3	2	6

2.6. Przerwy w dostawach energii elektrycznej

Dokuczliwość niedoboru energii elektrycznej zależy od rozpatrywanego miejsca pobytu uczestników ŚDM. Brak energii elektrycznej w domach, w których będą mieszkać, może spowodować problemy bytowe mieszkańców (nie działające lodówki, sprzęt RTV itp.). W sytuacji zaś, gdy prąd jest potrzebny do zasilenia urządzeń obsługujących koncert lub inną imprezę dla wielu osób, może się okazać, że nic się nie odbędzie albo odbędzie się z mniejszymi efektami. W zależności od miejsca

²³ Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <http://krakow.stat.gov.pl/> (dostęp: 30.01.2016).

występowania braku energii elektrycznej i czasu trwania takiego stanu problem może narastać w związku z ubywaniem zasobów zapasowych w takich miejscach, jak szpitale, sklepy, banki itp. Osobnym obszarem zagrożonym brakami zasilania energią elektryczną jest trakcja kolejowa. W wypadku braku zasilania na określonym odcinku linii kolejowej, po której poruszają się pociągi elektryczne i ciągnięte przez elektrowozy, pojawi się nieprzejezdny zator, który może spowodować bardzo duże komplikacje logistyczne zarówno w obszarze transportu podróźnych, jak i ich zakwaterowania i wyżywienia. Zakładając, że przerwy, jeśli się zdarzą, to będą miały wymiar nie dłuższy niż kilka do kilkunastu godzin, oszacowania parametrów można przyjąć następująco: $p = 2$, $S = 2$, $R = 4$.

Tabela 7. Analiza zagrożenia przerw w dostawie energii elektrycznej i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
6	Przerwy w dostawach energii elektrycznej	Obiekty mieszkalne, wyposażenie imprez masowych	2	2	4

2.7. Przerwy w dostawach wody

Zagrożenie jest szczególnie prawdopodobne na obszarach, gdzie wcześniej już występowały takie niedobory. Są one szczególnie dotkliwe dla mieszkańców i ich potrzeb żywnościowych oraz higienicznych, zwierząt hodowlanych, ogrodów i upraw rolnych wyposażonych w systemy nawadniania. Trzeba także brać pod uwagę problemy, jakie w wyniku braku dostępu do wystarczającej ilości wody o odpowiednio niskiej temperaturze mogą wystąpić w energetyce. Przykładem może tu być sytuacja Elektrowni w Połańcu²⁴, która miała poważne problemy z chłodzeniem zespołów energetycznych produkujących energię elektryczną. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń można założyć następujące parametry: $p = 2$, $S = 3$, $R = 6$.

Tabela 8. Analiza zagrożenia przerw w dostawie wody i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	P	S	R
7	Przerwy w dostawach wody	Mieszkańcy, samorządy gminne, rolnictwo, przemysł energetyczny	2	3	6

2.8. Negatywne zjawiska pogodowe lub hydrologiczne

Lipiec statystycznie jest na Podkarpaciu jednocześnie miesiącem najcieplejszym i obfitującym w największe ulewy. Ponadto charakterystyczną cechą lipcowych opadów jest ich burzowy charakter. Oznacza to, że wraz z ulewnymi deszczami pojawiają się wyładowania atmosferyczne i porywiste wiatry, które powodują wiatrolomy i katastrofy budowlane. Gwałtowność i intensywność opadów mogą powodować powstawanie powodzi i lokalnych podtopień. Ze względu na ukształtowanie i zagospodarowanie terenu województwa podkarpackiego w jego górzystej południowej części mogą wystąpić bardzo dynamiczne powodzie o charakterze górskim, w równinnej części północnej zaś – wezbrania o charakterze ustabilizowanych powodzi nizinnych. Przyjęto: prawdopodobieństwo materializacji „małe”, straty zaś „duże”.

²⁴ Por. <http://www.staszowskie.pl/content/fatalne-skutki-upalow-w-elektrowni-w-polancu-wylaczono-dwa-bloki>, (dostęp: 3.02.2016).

Tabela 9. Analiza zagrożenia wystąpienia negatywnych zjawisk pogodowych lub hydrologicznych i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
8	Negatywne zjawiska pogodowe lub hydrologiczne	Ludność: uczestnicy imprezy oraz mieszkańcy terenów wokół imprezy, obiekty budowlane, lasy, linie energetyczne itp.	2	4	8

2.9. Zagrożenie pożarami wielkoobszarowymi

Mając na uwadze doświadczenia z minionych lat, kiedy latem w Polsce i na Podkarpaciu występowały zarówno susze meteorologiczne, jak i hydrologiczne trzeba założyć, że także w roku 2016 mogą wystąpić takie zjawiska. Wiąże się z tym istotne zwiększenie zagrożenia pożarami lasów i wysuszonych upraw na polach. To z pewnością spowoduje odpowiednie zarządzenia administracyjne i ograniczenia w dostępie do lasów, ale nie wykluczy możliwości powstania pożaru. Choć ewentualne pożary mogą nie mieć bezpośredniego związku z odbywającą się imprezą, to działania związane z ich gaszeniem, ewakuacją zagrożonych ludzi i zwierząt oraz wszelkie inne akcje wymagające udziału mieszkańców będą miały w wpływ na przebieg ŚDM. Doświadczenie pokazuje, że obszary leśne w województwie podkarpackim są odpowiednio monitorowane, a straże pożarne, zarówno ochotnicze, jak i Państwowa Straż Pożarna są odpowiednio przygotowane do podejmowania skutecznej akcji. Oszacowania parametrów zagrożenia można przyjąć odpowiednio: $p = 1$, $S = 4$, $R = 4$.

Tabela 10. Analiza zagrożenia wystąpienia pożarów wielkoobszarowych i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
9	Pożary wielkoobszarowe	Ludność: uczestnicy imprezy oraz mieszkańcy terenów wokół zdarzenia, obiekty budowlane, lasy, obiekty infrastruktury przesyłowej itp.	1	4	4

2.10. Gwałtowny napływ dużej liczby imigrantów

Ze względu na toczące się we wschodniej Europie²⁵, Afryce i Azji konflikty wojenne daje się zauważyć duże nasilenie procesów migracyjnych. Ludzie uciekają ze swoich domów w nadziei znalezienia lepszego miejsca do życia dla siebie i swoich dzieci. Niestety, tragedie ludzi, których domy i życia legły w gruzach, zostały wykorzystane do uruchomienia na ogromną skalę nielegalnych, wręcz przestępczych przemysłowych procederów, gdzie przedmiotem kontrabandy są nie przedmioty, ale żywi ludzie. W roku 2015 główny ciężar zmaganiń przypadał w Unii Europejskiej na Grecję i Włochy, do których docierało najwięcej uchodźców i imigrantów z Afryki i Azji. To spowodowało, że kraje, przez których terytoria odbywał się największy exodus, zaczęły wdrażać obostrzenia i utrudnienia w dostępie do swoich terytoriów. Zdaniem ekspertów reakcją środowisk przestępczych i imigrantów może być zmiana szlaku przerzutowego wiodącego przez kraje bałkańskie na szlak przez Morze Czarne, Ukrainę i Polskę. Gdyby do tego doszło, oznaczałoby to, że na granicy pomiędzy Polską a Ukrainą mogłaby się pojawić

²⁵ Autor ma tu na myśli przede wszystkim konflikt zbrojny na wschodzie Ukrainy.

duża liczba ludzi, których celem byłoby dostanie się do Polski jako do kraju – członka Unii Europejskiej. Taki stan rzeczy wymagałby uruchomienia procedur i wykorzystania zasobów, które zostały w tym celu opracowane i przygotowane. Obserwacje wydarzeń na bałkańskim szlaku migracyjnym pokazują, że skala zjawiska była trudna do przewidzenia, jego intensywność i niektóre przejawy zachowań zaś wymagały użycia wyspecjalizowanych służb, a nawet oddziałów wojska²⁶. Pojawiły się sygnały świadczące o polaryzacji stanowisk zarówno wśród polityków, jak i zwykłych obywateli. Na podstawie obrazu sytuacji, jaki został przedstawiony w ramach III Podkarpackiego Forum Myśli o Bezpieczeństwie²⁷, które poświęcone było tematowi: „Czy polskie granice są bezpieczne? Masowe migracje a przyszłość Strefy Schengen”, postuluje się następujące poziomy szacowanych składników ryzyka materializacji zagrożenia nagłym napływem dużej liczby imigrantów: prawdopodobieństwo „małe” $p = 2$, ale straty, gdyby doszło do jego materializacji, mogłyby być duże albo bardzo duże, stąd $S = 5$.

Tabela 11. Analiza zagrożenia nagłego napływu dużej liczby imigrantów i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
10	Gwałtowny napływ dużej liczby imigrantów	Służby, mieszkańcy terenów dotkniętych zagrożeniem, politycy, media, publiczność	2	5	10

2.11. Kradzieże i wymuszenia

Przyjazd do Polski wielu obcokrajowców i związane z tym wielkie zgrupowania osób to dla niektórych doskonała okazja do popełniania przestępstw. Policijni eksperci ostrzegają przed kieszonkowcami²⁸: „Pracują zazwyczaj w grupie, rzadko decydując się na działania pojedynczo. Dogodne warunki stwarzają im miejsca – duże skupiska ludzi podczas takich imprez jak sportowe, rozrywkowe czy handlowe. Wykorzystują zamieszanie i tłok, często sami go wywołują, aby ułatwić sobie działanie. Szczególną operatywność wykazują w zatłoczonych autobusach przy wsiadaniu i wysiadaniu, w momencie kiedy Twoja uwaga jest już zajęta czymś innym. Ulubionymi miejscami ich «pracy» są również dworce autobusowe i kolejowe – dokonują kradzieży w kolejkach do kas, na peronach, gdy Twoje ręce zajęte są bagażem”. Kraków, kiedy odbywać się będą spotkania i uroczystości religijne, stanie się zapewne celem także dla złodziei i kieszonkowców. Zdarzać się więc będą kradzieże i wymuszenia, których ofiary często o stracie dowiedzą się dopiero w chwili, kiedy staną w obliczu potrzeby zapłacenia za zakupione dobro albo znalezienia kwoty na tace. Nadzieją jest, że nie będą to duże kwoty, takie, jakie będą potrzebne do ponoszenia kosztów związanych z przeżyciem

²⁶ Por. <http://www.rp.pl/Uchodzcy/160219260-Wojsko-ochroni-granice-Bulgarii.html> (dostęp: 3.03.2016).

²⁷ III. Podkarpackie Forum Myśli o Bezpieczeństwie, „Czy polskie granice są bezpieczne? Masowe migracje a przyszłość Strefy Schengen”, 9 lutego 2016 roku, sala konferencyjna WSPiA Rzeszów, ul. Cegielniana 14.

²⁸ Fragment zaczerpnięty z zakładki „Profilaktyka/Uwaga – kieszonkowiec” umieszczonej na stronie internetowej Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie:

<http://www.podkarpacka.policja.gov.pl/prewencja/uwaga---kieszonkowiec/> (dostęp: 3.03.2016).

pojedynczego dnia w Krakowie i okolicach. Wobec tego propozycja oszacowań wygląda następująco: $p = 3$, $S = 3$.

Tabela 12. Analiza zagrożenia kradzieżami i wymuszeniami oraz oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
11	Kradzieże i wymuszenia	Uczestnicy ŚDM, służby, media	3	3	9

2.12. Niepokoje społeczne

Zgromadzenie, któremu towarzyszy zainteresowanie mediów, może stanowić doskonałą sposobność do zwrócenia publicznej uwagi na sprawy istotne dla charakterystycznych grup społecznych, które – obiektywnie lub subiektywnie – mogą mieć problem z dotarciem ze swoimi ideami do szerokiej publiczności. Może się pojawić pokusa wykorzystania imprezy do upustu niezadowolenia z sytuacji w kraju. Wprawdzie wobec poszanowania, z jakim większość Polaków odnosi się do Kościoła katolickiego i jego nauki, podjęcie podobnych inicjatyw wydaje się mało prawdopodobne, to jednak zupełnie wykluczyć ich nie można. Zwłaszcza w odniesieniu do grup, dla których ta impreza będzie przede wszystkim kosztem i oni sami nie dostrzegają żadnego racjonalnego uzasadnienia jego ponoszenia. W wypadku tych ostatnich można jednak założyć, że nie powinno się to ujawniać w zachowaniach agresywnych, a już samo zwrócenie przez media uwagi na takie protesty zostanie uznane za sukces. Osobną kwestią jest możliwość występowania niepokojów społecznych jako skutków celowych prowokacji. Podłoża do takich zachowań mogą być różne: religijne, polityczne, gospodarcze, sportowe (kibicowskie) itp.

Czynniki ryzyka i ryzyko dla materializacji niepokojów społecznych w czasie trwania ŚDM można oszacować odpowiednio: prawdopodobieństwo na poziomie „średnie” oraz straty także jako „średnie”.

Tabela 13. Analiza zagrożenia wystąpienia niepokojów społecznych i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
12	Niepokoje społeczne	Uczestnicy, politycy, media, służby	3	3	9

2.13. Paniczny lęk

Ze względu na planowane wielkości populacji, które w jednym miejscu będą wspólnie uczestniczyć w obrzędach, oraz powszechną wśród nich świadomość zagrożenia terrorem ze strony agresywnych, wojujących, fanatycznych ugrupowań, należy brać pod uwagę możliwość pojawienia się niespodziewanej sytuacji rzeczywistego lub domniemanego zagrożenia, które może wywołać grupowe przejawy panicznego lęku²⁹.

Tłumy mijających się ludzi, którzy mówią w różnych, często niezrozumiałych dla przechodniów językach, nieznane miejsca, zmęczenie to tylko kilka spośród czynników, które stanowią okoliczności ułatwiające wybuch paniki. Gustaw Le Bon w *Psychologii tłumu* stwierdza: „Niekiedy pod wpływem nagłego pojawienia się sytuacji zagrażającej może w tłumie powstać panika. Jeżeli uczestnicy tłumu spostrzegają określoną sytuację

²⁹ Paniczny lęk rozumiany jako pobudzenie motoryki objawiające się ucieczką przed grożącym lub do mniemanym niebezpieczeństwem (bardzo słaba kontrola ze strony umysłu, a w skrajnych przypadkach całkowity jej brak) – por. http://infowsparcie.net/wria/o_autorze/pwliopk011985.html (dostęp: 3.02.2016).

jako zagrażającą każdemu z nich (nawet jeśli źródłem takiej informacji są inni, np. okrzyk «Pali się!»), to pojawia się u nich strach, który może być zredukowany, jeżeli unikną w jakiś sposób tego, co im zagraża. Najprostszą formą uniknięcia zagrożenia jest opuszczenie miejsca, gdzie ono istnieje, a więc ucieczka. Wtedy na ogół mamy do czynienia z paniką: uczestnicy tłumu, nie zwracając uwagi na innych, rzucają się do ucieczki. Często tego rodzaju zachowania prowadzą do tragicznych skutków [...]»³⁰.

Paweł Rozmus pisze, że niejednokrotnie „[...] panika, jako zachowanie reaktywne, stanowi dużo większe zagrożenie niż pierwotne zjawisko, które ją wywołało. Osoby działające w panice tracą możliwość racjonalnej oceny, przy jednoczesnym uruchomieniu silnego i bezwzględnego odruchu ucieczki z miejsca niebezpiecznego bądź uznanego za niebezpieczne»³¹.

Opisane zagrożenia, takie jak terroryzm, niepokoje społeczne, zjawiska meteorologiczne itp., nagle incydenty niosą w sobie potencjał do wywoływania paniki. Dlatego dla zagrożenia panicznym lękiem przyjęto następujące poziomy oszacowania czynników ryzyka: prawdopodobieństwo „małe”, straty „duże”.

Tabela 14. Analiza zagrożenia wybuchem paniki i oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć.

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
13	Paniczny lęk	Uczestnicy, osoby postronne, służby, media, publiczność	2	4	8

2.14. Problemy wizerunkowe

Światowe Dni Młodzieży to wielowymiarowa impreza. Oprócz okazji do modlitw i spotkań, stwarzają także okazję do pokazania w dobrym świetle kraju– gospodarza, jego mieszkańców, atrakcji, a także organizatorów imprezy: rządu, służb interwencyjnych i ratunkowych. Imprezie przez cały czas towarzyszyć będzie zainteresowanie mediów i międzynarodowej społeczności, zwłaszcza związanej z rzymskim katolicyzmem. Ta szansa jest z drugiej strony także zagrożeniem, ponieważ wszystko, co odbędzie się z zakłóceniem, niezgodnie z programem, każda sytuacja, gdzie pojawią się negatywne skutki, poszkodowani albo ofiary, będzie szczegółowo analizowana i komentowana. Taki obraz sprawy może istotnie przesłonić wszystko inne, co będzie robione dobrze, a nawet wzorowo. Nawet jeśli sytuacja obserwowana z dystansu nie wykaże znamion sytuacji kryzysowej, to może się znaleźć niewielka grupa niezadowolonych z rozwoju wydarzeń albo nawet pojedyncza niezadowolona osoba, którą znajdą media i w poszukiwaniu sensacji nagłośnią właśnie jej punkt widzenia. Rozważane w opracowaniu zagrożenia – terroryzm, niepokoje społeczne, zjawiska meteorologiczne i innemżliwe przypadki materializacji zagrożeń – będą jednoznacznie źródłem takich problemów wizerunkowych.

Ze względu na opisaną na wstępie skomplikowaną sytuację społeczno-polityczną przyjęto następujące poziomy oszacowania czynników ryzyka: prawdopodobieństwo „duże”, straty „średnie”.

³⁰G. Le Bon, *Psychologia tłumu*, Antyk, Warszawa 2003. Tekst dostępny także na stronie: <http://physicsoflife.pl/bibliografia/books/psychologia-tlumu.pdf> (dostęp: 30.01.2016), s. 7.

³¹P. Rozmus, *Zjawisko paniki i kontrolowanie reakcji tłumu*, „Anestezjologia i Ratownictwo” 2014/8, S. 200–204, tekst dostępny na stronie: http://www.pawelasmus.pl/images/upload/Zjawisko_paniki_Rasmus.pdf, (dostęp: 30.01.2016).

Tabela 15. Analiza zagrożenia złego wizerunku imprezy i kraju oraz oszacowanie ryzyka, jakie może temu towarzyszyć

Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
14	Problemy wizerunkowe	Uczestnicy, media, publiczność, politycy	4	3	12

3. OCENA RYZYKA

Wyniki przeprowadzonej analizy zagrożeń stanowić będą dane do oceny ryzyka ich materializacji. Zostanie do tego użyta metoda matrycowa z zastosowaniem matrycy strategicznej uwzględniającej następujące warunki³²:

1. Ryzyko nieakceptowane – skwantyfikowana wartość oszacowanego ryzyka przekracza założoną wartość progową (może to także dotyczyć każdego ze składników ryzyka: prawdopodobieństwa i strat). Zarządzanie takim ryzykiem wymaga podjęcia zdecydowanych kroków mających na celu jego wyeliminowanie (unikanie ryzyka), zminimalizowanie (redukcja ryzyka) albo jego przeniesienie na inny podmiot (transfer ryzyka). Należy podjąć natychmiastowe działania w celu zwiększenia bezpieczeństwa, zmienić stosowane rozwiązania i procedury.
2. Ryzyko warunkowo akceptowalne – wartość ryzyka mieści się w obustronnie określonym przedziale, w którym dopuszcza się funkcjonowanie obiektu na zasadach uwzględniających określone ograniczenia i zastrzeżenia (może to dotyczyć także poszczególnych czynników ryzyka: p i S). Na czas trwania imprezy należy wprowadzić dodatkowe środki bezpieczeństwa lub poprawić już stosowane rozwiązania.
3. Ryzyko akceptowalne to taka wartość ryzyka materializacji zagrożenia, która uzasadnia pozostawienie sytuacji w analizowanym obiekcie (obszarze) bez potrzeby dodatkowych działań albo tylko niewielkich działań. Taki poziom ryzyka oznacza, że zmaterializowanie się tego konkretnego zagrożenia jest albo praktycznie niemożliwe, albo straty z tym związane są pomijalnie małe. Nie są wymagane żadne dodatkowe środki bezpieczeństwa, akceptowane są aktualne rozwiązania i przypisane im siły i środki, działania monitorujące.
4. Matryca strategiczna:
  - a. wszystkie ryzyka, dla których straty zostały oszacowane jako „zupełne”, są nieakceptowalne;
  - b. na pozostałym obszarze matrycy ryzyko szacowane jest metodą iloczynową;
  - c. ryzyka większe lub równe 15 są nieakceptowalne;
  - d. ryzyka należące do przedziału większe lub równe 5 i mniejsze do 15 będą traktowane jako warunkowo akceptowalne;
  - e. ryzyka mniejsze niż 5 będą traktowane jako akceptowalne.

W tabeli 16 zawarto zestawienie czynników ryzyka oraz same ryzyka dotyczące materializacji zagrożeń rozważanych w niniejszym opracowaniu. Na tej podstawie sporządzono mapę ryzyka – matrycę strategiczną według wymienionych zasad i ograniczeń³³.

³² Opracowanie własne autora.

³³ Przedstawiona analiza zagrożeń, oszacowanie czynników ryzyka i tego ryzyka ocena stanowią ilustrację osobistego poglądu autora i są tylko teoretycznym rozważaniem opartym na ogólnie dostępnych informacjach.

Tabela 16. Analiza zagrożeń i szacowanie ryzyk

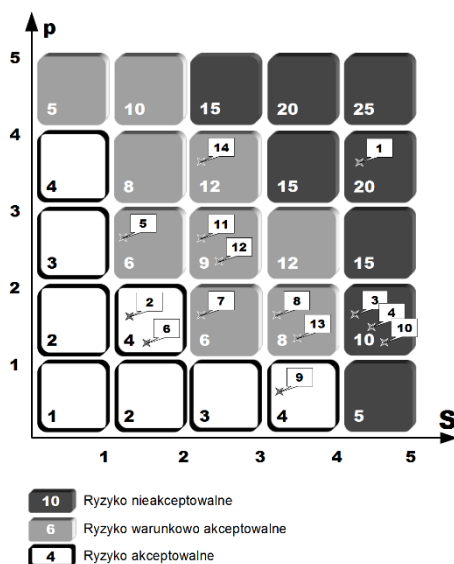
Lp.	Zagrożenie	Obszar oddziaływania	p	S	R
1	Terroryzm	Uczestnicy, politycy, służby, armia, media, publiczność	4	5	20
2	Zbiorowe zachorowania lub zatrucia	Uczestnicy, PRM, służba zdrowia	2	2	4
3	Epidemia	Ludność: uczestnicy imprezy oraz mieszkańcy terenów objętych epidemią, służba zdrowia, media, politycy, publiczność	2	5	10
4	Epizootia – Afrykański pomór świń	Gospodarstwa hodowlane trzody chlewnej, przemysł przetwórczy, podmioty handlowe, lasy państwowe, koła łowieckie	2	5	10
5	Problemy kwaterunkowe	Uczestnicy, mieszkańcy, hotelarze, osoby postronne	3	2	6
6	Przerwy w dostawach energii elektrycznej	Obiekty mieszkalne, wyposażenie imprez masowych	2	2	4
7	Przerwy w dostawach wody	Mieszkańcy, zwierzęta hodowlane, uprawy	2	3	6
8	Negatywne zjawiska pogodowe lub hydrologiczne	Ludność: uczestnicy imprezy oraz mieszkańcy terenów wokół imprezy, obiekty budowlane, lasy, linie energetyczne itp.	2	4	8
9	Pożary wielkoobszarowe	Środowisko naturalne, zwierzęta gospodarskie, uprawy, ludność obszarów objętych i sąsiadujących, politycy, media, publiczność	1	4	4
10	Nagły napływ dużej liczby imigrantów	Uczestnicy, politycy, media, służby, administracja publiczna, publiczność	2	5	10
11	Kradzieże i wymuszenia	Uczestnicy, służby, media	3	3	9
12	Niepokoje społeczne	Uczestnicy, politycy, media, służby	3	3	9
13	Paniczny lęk	Uczestnicy, politycy, służby, media, publiczność	2	4	8
14	Problemy wizerunkowe	Uczestnicy, politycy, służby, media, publiczność	4	3	12

Przedstawiony graficzny sposób oceny ryzyka za pomocą matrycy strategicznej pozwala prosto i jednoznacznie wskazać obszary, w których wymagane lub wskazane jest podjęcie właściwych działań zmierzających do jego ograniczenia.

Wśród zagrożeń, dla których analiza wskazała następujące ryzyka materializacji w kolejności rozpatrywania, można wymienić:

- nieakceptowalne,:
  - 1 – terroryzm,
  - 3 – epidemia,
  - 4 – epizootia,
  - 10 – nagły napływ dużej liczby imigrantów i uchodźców;
- warunkowo akceptowalne:
  - 5 – problemy kwaterunkowe,
  - 7 – przerwy w dostawach wody,
  - 8 – negatywne zjawiska pogodowe lub hydrologiczne,
  - 11 – kradzieże i wymuszenia,
  - 12 – niepokoje społeczne,
  - 13 – paniczny lęk,
  - 14 – problemy wizerunkowe;
- akceptowalne:

- 2 – zbiorowe zachorowania lub zatrucie,
- 6 – przerwy w dostawach energii elektrycznej,
- 9 – pożary wielkoobszarowe.

Rys.2. Mapa ryzyka – matryca strategiczna zdefiniowana w punkcie 4

4. PODSUMOWANIE

Przedstawione w niniejszym opracowaniu rozważania prowadzone były z perspektywy początku 2016 r.; sytuacja, w pewnym sensie, się ustabilizowała i świat wypracował mechanizmy funkcjonowania w obliczu odbywających się konfliktów i związanych z nimi sytuacji społecznych. Niemniej jednak nie można jednoznacznie stwierdzić, że taki stan będzie się utrzymywać przez cały czas i do tego odnosić planów i zamierzeń organizacyjnych takich wydarzeń społecznych, jak te związane z ŚDM w Krakowie. Dynamika procesów międzynarodowych, zwłaszcza tych dziejących się na tle wojny z „państwem islamskim”, sprawia, że wiele spośród założeń poczynionych na wstępie i modyfikowanych w trakcie przygotowywania imprezy może zostać istotnie zweryfikowanych za sprawą zaskakujących zmian w przebiegu wydarzeń. To się przekłada na dynamiczne zmiany poziomu składników ryzyka i samego ryzyka związanego z zagrożeniami, których materializacja może zakłócić przebieg rozważanej imprezy. Działania zapobiegawcze i ochronne przygotowywane dla przebiegu ŚDM prowadzone są w szczególnych warunkach. Z jednej strony mamy do czynienia z wciąż narastającym poziomem zagrożenia atakami terrorystycznymi ze strony radykalnych młodych ludzi niesionych ideologią *dżihad*, konfliktem na wschodzie Ukrainy i związanymi z jedną i drugą sytuacją trudnymi do przewidzenia działaniami Rosji. Z drugiej zaś przygotowania do imprezy odbywają się w bliskiej współpracy pomiędzy Kościołem katolickim a administracją publiczną wszystkich szczebli. To nie ułatwia podejmowania optymalnych decyzji. Nie wszystkie cele są wspólne i nie każde rozwiązanie jest widziane w identyczny sposób. Widziane z perspektywy planowanej

imprezy otwartej, na którą może przyjść każdy i nie da się wszystkich skontrolować pod względem wnoszonych ze sobą na miejsce spotkania rzeczy, okoliczności wskazują, że najlepszym sposobem uniknięcia materializacji zagrożeń, a szczególnie zagrożenia terrorystycznego w trakcie trwania imprezy, może być jej odwołanie. To zaś nie wydaje się możliwe wobec oczekiwań wyrażanych przez uczestniczące w przygotowaniach strony oraz już zrealizowanych działań i poczynionych zobowiązań. Wszelkie jednoznacznie wypowiedziane przez polityków zapewnienia co do bezpieczeństwa imprezy i jej uczestników, są bardziej wyrażaniami ich nadziei i deklaracjami woli niż oświadczeniami osadzonymi na realnych podstawach. Na szczęście Polska nie ma w swojej historii doświadczeń związanych z aktami terroru na swoim terytorium, ale to także oznacza, że nie zostały w rzeczywistych okolicznościach przeprowadzone żadne akcje, które stanowiłyby rzeczywistą weryfikację teoretycznie opracowanych na takie okoliczności planów i procedur.

Wartością dodaną przygotowań do ŚDM i samej imprezy, już podczas jej trwania, będzie uzyskanie danych do pracy nad systemem zarządzania bezpieczeństwem w Polsce, zarówno w odniesieniu do spektakularnych imprez masowych, jak i codziennego funkcjonowania organów, służb i podmiotów, które za tę sferę odpowiadają.

LITERATURA

- [1] biuletynfarmacji.wum.edu.pl/1102Czuba/Czuba.html
- [2] infowsparcie.net/wria/o_autorze/pwliopk011985.html
- [3] krakow.stat.gov.pl/
- [4] Le Bon G., *Psychologia tłumu*, Antyk, Warszawa 2003.
- [5] mswia.gov.pl/pl/wspolpraca-miedzynarod/unia-europejska/schengen/7094,dok.html
- [6] nowastrategia.org.pl/znaczenie-flagi-panstwa-islamskiego-isis/
- [7] pawelasmus.pl/images/upload/Zjawisko_paniki_Rasmus.pdf
- [8] physicsoflife.pl/bibliografia/books/psychologia-tlumu.pdf
- [9] podkarpacka.policja.gov.pl/prewencja/uwaga---kieszonkowiec/
- [10] pogodynka.pl/polska/daneklimatyczne/
- [11] polskieradio.pl/5/3/Artykul/827339,Oblawa-w-Bostonie-Torba-widziałem-faceta-spojrzał-na-mnie,
- [12] Rozmus P., *Zjawisko paniki i kontrolowanie reakcji tłumu*, „Anestezjologia i Ratownictwo” 2014/8, s. 200-204,
- [13] rp.pl/Uchodzczy/160219260-Wojsko-ochroni-granice-Bulgarii.html
- [14] Rysz S.J., *Światowe Dni Młodzieży 2016 - analiza zagrożeń i szacowanie ryzyk komunikacyjnych. Studium na przykładzie dni diecezjalnych w województwie podkarpackim*, „Humanities and Social Sciences” 2016.
- [15] staszowskie.pl/content/fatalne-skutki-upalow-w-elektrowni-w-polancu-wylaczono-dwa-bloki
- [16] *Threat and Risk Assessment Working Guide*, iwar.org.uk/comsec/resources/risks/itsg-04e.pdf.
- [17] tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/strzaly-w-paryzu-zaatakowal-posterunek-policji,608773.html
- [18] tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/polska-bedzie-walczy-z-tzw-panstwem-islamskim,618561.html
- [19] tygodnikprzeglad.pl/hispania-zmienia-kierunek/
- [20] Ustawa z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. 2009 nr 62, poz. 504 ze zm.).

- [21] Ustawa z 26 kwietnia 2017 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. 2007 nr 89, poz. 590 ze zm.).
- [22] web.archive.org/web/20140202095138/http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTM_L.htm?id=POJ-3289.
- [23] wolna-polska.pl/wiadomosci/wszystkie-arabskie-media-donosza-polska-idzie-na-wojne-z-isis-2016-02
- [24] wprost.pl/ar/525404/Alarm-bombowy-w-pociagu-w-Hanowerze-Swietnie-wykonana-atrapa-bomby/

**WORLD YOUTH DAY 2016 – HAZARD ANALYSIS AND EVALUATION
OF RISKS OF TRANSPORTATION. STUDY ON THE EXAMPLE
OF DAYS IN DIOCESES IN PODKARPACKIE REGION**

Organized every few years great international meetings Pope with the youth known as the World Youth Days in 2016 were planned in Poland. Previous took place in Rome, Italy (1986), Buenos Aires, Argentina (1987), Santiago de Compostela, Spain (1989), Czestochowa, Poland (1991), Denver, USA (1993), Manila, Philippines (1995), Paris, France (1997), again Rome, Italy (2000), Toronto, Canada (2002), Köln, Germany (2005), Sydney, Australia (2008), Madrid, Spain (2011) and in Rio de Janeiro, Brazil (2013). In 2016, Krakow will be the meeting place. It is estimated that in the meeting with the Pope would participate even 3 million pilgrims. That means that to Krakow for a few days arrive as many people as ordinary lives in all the MalopolskaProvince. Such a high number of people in the city and surrounding area will significantly influence on the functioning of the systems and infrastructure usually calculated for much smaller populations. Such a situation can contribute to an increase of the vulnerability of the city, environment and the population staying there, to the materialization of some risks. In addition, the specificity of the event open, where everyone can come, in connection to the situations in the country and internationally, which may cause difficult to predict behaviours of some individuals and organizations bring additional security threats. This study concerns the analysis of selected threats to the participants of this great meeting.

Keywords: WYD, population, threats, risk.

DOI:10.7862/rz.2016.hss.7

Przesłano do redakcji: czerwiec 2015

Przyjęto do druku: styczeń 2016